

Տպագրված է ընդամենը 3 օրինակ

Օրինակ 3

Կազմված է «08» հուլիսի 2018թ.
Ընդունված է «Միավորված հայեր»
կուսակցության հիմնադիր
համագումարում
«08» հուլիսի 2018թ.

ԳՐԱՆՑՎԱԾ Է
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ
ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՈՒԲԻՍՏՐԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

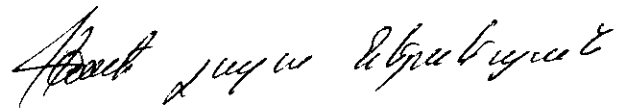
Գրանցման ամսաթիվ 06.11.2018թ.

Գրանցման համար Ձ11.172.1044908

ՀՎՀՀ 01286729

Կուսակցության քաղաքական խորրդի
նախագահ

 ԱՐՏԻՆ ԱՎԱԳՅԱՆ

ԾՐԱԳԻՐ

«ՄԻԱՎՈՐՎԱԾ ՀԱՅԵՐ» ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ

ք.ԵՐԵՎԱՆ – 2018թ.

ԾՐԱԳԻՐ

«ՄԻԱՎՈՐՎԱԾ ՀԱՅԵՐ» ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ

«Միավորված հայեր» կուսակցության (հապավումը՝ ՄՀԿ) նպատակը Հայաստանում ճշմարիտ սոցիալ-իրավական և ժողովրդավարական պետության և քաղաքացիական հասարակության ստեղծումն է, որտեղ կգործի իրավունքի գերակայությունը, բոլորը հավասար կլինեն օրենքի առջև, և որտեղ կպաշտպանվեն մարդու իրավունքները:

ՄՀԿ-ն քաղաքական դաշտը բաժանում է երեք ուժերի. իշխանամետ առաջին ուժ, ընդդիմադիր՝ երկրորդ ուժ և պետականամետ՝ այլընտրանք առաջին և երկրորդ ուժերի, երրորդ ուժ: Կուսակցությունը՝ որպես երրորդ ուժ, ընդդիմություն լինել չի կարող, բայց կարող է համագործակցել նրա և այլ ուժերի հետ: Կուսակցությունը ձգտում է իրական սոցիալական արդարության, արժանապատվության, օրինականության և բարոյականության համամարդկային արժեքներին համապատասխանող իրավական հասարակության կայացմանը, որը կհանդիսանա ազգային միասնության ամուր երաշխիք:

«Միավորված հայեր» կուսակցության՝ որպես ազգային - հայրենասիրական, կենտրոնաձիգ, հզոր և կայուն պետականության կողմնակից երրորդ ուժի, խնդիրներն են նպաստել հայոց պետականության ամրապնդմանը, գիտական, տնտեսական և հոգևոր ներուժի զորացմանը, ժողովրդի համակողմանի զարգացմանն ու բարգավաճմանը, արտագաղթի կանխմանը, աշխարհասփյուռ հայության՝ Մայր Հայրենիքի շուրջը համախմբմանը, քաղաքական մթնոլորտի առողջացմանը, քաղաքացիական հասարակության կառուցմանը, ՀՀ Սահմանադրության շրջանակներում ժողովրդավարական իշխանությունների կազմավորմանը և հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչմանը, Հայ Դատի, նրա մասը կազմող արցախյան հիմնահարցի արդարացի լուծմանը, ազգային պետական հիմնախնդիրների լուծման գործում հասարակական, քաղաքական կազմակերպությունների, ազդեցիկ գործիչների ջանքերի համատեղմանն ու հավաքական ուժի ստեղծմանը:

ՄՀԿ - ն ընդունում է ազատականացված տնտեսական քաղաքականությունը՝ ներառելով համայնավարական տնտեսության կառավարման որոշ դրույթներ, մասնավորապես, տնտեսության համար ռազմավարական նշանակություն ունեցող ճյուղերում պետության պարտադիր մասնակցությունը և/կամ վերահսկողությունը:

Ռազմավարական այս նպատակների ու խնդիրների կենսագործումը պահանջում է անհապաղ մշակել և իրականացնել սոցիալ-իրավական, տնտեսական, քաղաքական և հոգևոր-մշակութային միջոցառումներ, որոնց իրագործման համար ընտրում է միմիայն

ժողովրդավարական ուղիներ՝ արդար, ազատ և թափանցիկ ընտրությունների միջոցով, Սահմանադրությամբ նախատեսված կարգով:

Կուսակցությունը հանրային կյանքի կազմակերպման հայեցակարգի վերաբերյալ կուսակցության մոտեցումներն արտացոլող ծրագրային դրույթներն իրականացում է խաղաղ ճանապարհով:

1. ԱԶԳԱՅԻՆ ԳԱՂԱՓԱՐԱԽՈՍՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՈՒՄ

ՄՅԿ-ն առաջնորդվում է ազգային գաղափարախոսությամբ, որի հիմքն է համազգային սթափ մտածողությունը, որը, համամարդկային արժեքներն ընդունելով հանդերձ, ենթադրում է առաջնորդվել ազգային շահերով: Ազգային գաղափարախոսությունը վեր է կանգնած հասարակական խավերից, կուսակցություններից և անհատական շահերից: Դրա հիմքում պետք է լինեն սոցիալ-իրավական արդարությունն ու բարոյականությունը, որոնք առաջնորդելու են հայ ժողովրդին դեպի հասարակական համերաշխություն: Հասարակական-պետական կենսագործունեության տեսակետից վնասակար ու անընդունելի են այն փոփոխությունները, որոնք, թեկուզև ժամանակավորապես, թուլացնում են հասարակության միջին խավը, քանի որ դա հանգեցնում է համազգային ուժի թուլացման: Ազգային գաղափարախոսությամբ առաջնորդվելու դեպքում նվազագույնի կհասնեն իշխանությունների վրիպումներն ու սխալները:

Կուսակցությունը գտնում է, որ պետության դերը տվյալ համակարգում առաջնահերթային է, եթե բարեփոխումների իրականացումը տեղի է ունենում սահմանադրական, տնտեսական, սոցիալական և պետական կառավարման ոլորտներում:

Տնտեսության բնագավառում առաջնահերթ կարևորվում են արդյունաբերության և գյուղատնտեսության այն ճյուղերը, որոնք հնարավորություն են ընձեռնում Հայաստանում ավելի մեծ թվով հայրենակիցների բնակեցման, միջին խավի ամրապնդման համար, խթանում են տարածքային միավորների համամասնական զարգացումը, բնապահպանական ծրագրերի իրականացումը: Այդ նպատակով անհրաժեշտ է ապահովել տնտեսական տարբեր ճյուղերի էներգետիկ անվտանգությունը և տնտեսական երաշխիքները, ստեղծել էներգետիկ նոր հզորություններ ու էներգիայի նոր այլընտրանքային աղբյուրներ:

Հատուկ ուշադրության են արժանի գիտության այն բնագավառները, որոնց կենտրոնն է համարվում Հայաստանը, իսկ կրողը՝ հայ ժողովուրդը:

Ազգային գաղափարախոսության առումով հասարակական կյանքում ընթացող բոլոր երևույթները գնահատվում են ազգային միասնության ազգահավաքի, ազգային հոգեկերտվածքի և բարոյականության տեսանկյունից: Այդ նպատակով ՄՅԿ-ն իր առջև խնդիր է դնում`

- հայոց բուն թվականության վերականգնումը մ.թ.ա. 2492 թվականից` կիրառվող թվարկությանը զուգահեռ,
- պետականորեն օգոստոսի 11-ը` որպես հայոց նոր տարվա` Նավասարդի նշումը,
- գրաբարի` առավել գործածական և գեղեցկագույն բառերի պետականորեն վերականգնումը,
- Երևան քաղաքի Երեբունի /Երևան/ անվան պետականորեն վերականգնումը:

Առաջնային և հատուկ նշանակություն է տրվում Սփյուռքին: Առանց Հայրենիքի կամայանա Սփյուռքի ազգային կյանքը, իսկ առանց աշխարհասփյուռ հայության քաղաքական, բարոյական և նյութական աջակցության` առավել կբարդանա Հայաստանի բարգավաճման գործընթացը: Անհրաժեշտ է ապահովել իրավահավասարությունը ՀՀ քաղաքացիների և երկքաղաքացիություն ունեցող Սփյուռքի մեր հայրենակիցների համար:

ՄՅԿ ազգային գաղափարախոսության առանձնաշնորհն է համարվում ազգային բոլոր ուժերի միավորումը հանրապետության շուրջ, որը կնպաստի լուծելու պետության ամրապնդման և զարգացման գերխնդիրը` հասարակական, քաղաքական, սոցիալ-իրավական և այլ համոզմունքների պահպանմամբ հանապատասխան իրավական և կազմակերպական կառույցների ստեղծումը, որոնք կապահովեն անհրաժեշտ պայմաններ համազգային խնդիրների լուծման գործում: Որպես Հայոց հավատքի, փառքի և միասնության խորհրդանիշ` հայ եկեղեցաշինության ճարտարապետական հանճարեղ գլուխգործոց ընդունելով Ձվարթնոց տաճարը` ՄՅԿ-ն սատար է կանգնում դրա ազգովին վերականգնմանը:

ՄՅԿ-ն ազգային քաղաքականության մեջ առաջնային խնդիրներից մեկն է համարում Հայաստանում բնակվող ազգային փոքրամասնությունների էթնիկական և մշակութային առանձնահատկությունների ճանաչումն ու հարգումը, հայ ժողովրդի հետ զարգացման հավասար պայմանների ապահովումը:

Հայաստանի մշակութային ամբողջ ժառանգությունը համարվում է հայ ժողովրդի համընդհանուր սեփականությունը` անկախ դրա ստեղծման ժամանակից, վայրից, հեղինակների կրոնական և քաղաքական հայացքներից:

Հայ Դատի հիմնահարցը պետք է դառնա ընթացիկ և ապագային միտված ազգային-պետական քաղաքականության առանցքային խնդիր, պետությունը պետք է նպաստի հայ ժողովրդի պատմական անցյալի ճանաչմանն ու ըստ արժանվույն գնահատմանը:

2. ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ

Գերագույն խնդիրներից ՄՀԿ-ն առաջնահերթ է համարում ՀՀ Սահմանադրության վերանայումը, որի շրջանակներում ցանկանում է.

- համաձայն գործող օրենսդրությամբ արգելել քաղաքական կուսակցություններին զբաղվել բարեգործական գործունեությամբ, ընտրակաշառքների բացառում,
- իրագործել սահմանադրական փոփոխություններ՝ օրենսդիր, գործադիր և դատական մարմինների գործառույթների հստակ տարանջատում,
- իրագործել դատաիրավական համակարգի բարեփոխումներ. եղած բարեփոխումները ցանկալի արդյունք չեն տալիս, քանի որ այդ ոլորտի կառույցներն իրենք են հաճախ գտնվում կոռուպացված հարաբերությունների ցանցում: Դատավորները պետք է ընտրվեն, այլ ոչ թե նշանակվեն: Պետք է գործի նաև նրանց հետ կանչման ինստիտուտը,
- նվազեցնել Ազգային ժողովի պատգամավորների թվաքանակը մինչև 25 տոկոս, վերացնել անձեռնմխելիության ինստիտուտը և կանոնակարգել պատգամավորի հետկանչումը,
- հանել համամասնական ընտրակարգով նախատեսված գրավը,
- իջեցնել Ազգային ժողովի համամասնական ընտրակարգով նախատեսված մանդատների համար անցողիկ սահմանագիծը /շեմը/՝ կուսակցությունների և կուսակցությունների դաշինքների համապատասխանաբար՝ 3 և 5 տոկոսի,
- բարձր պրոֆեսիոնալիզմի հիման վրա վարել կադրային ճիշտ քաղաքականություն, կուսակցությունը գտնում է, որ սահմանադրական փոփոխությունները պետք է հանգեցնեն իրավունքի գերակայության, որպես մարդու և քաղաքացու ազատության չափորոշիչ, երբ օրենքի հիմքում դրված կլինի մարդու իրավունքն ու ազգային շահը,
- ազգային ու պետական մտածողության ձևավորում, սպառողի հոգեբանության վերափոխումն արտադրողի:

3. ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ

ՀՀ տնտեսության ներկա վիճակից դուրս գալու ձգտման ճանապարհին ՄՀԿ-ն ծրագրում է.

- օլիգարխների գործունեության դուրս հանում ստվերից և բերումը իրավական դաշտ: Հասնել տնտեսության վիճակագրական հաստատված տվյալների և բնակչության իրական սոցիալական վիճակի համապատասխանության,
- արդյունավետ և գործուն իրավական դաշտի ստեղծմամբ, մանր ու միջին բիզնեսի համակողմանի հովանավորությամբ միջին խավի ձևավորման աջակցում,

- արտադրության ազգային կարևորագույն ճյուղերի պետական վերահսկողության իրականացում /Հայկական ատոմային էլեկտրակայան, էլեկտրացանց, կապ, ռազմաարդյունաբերական համալիր և այլն/,
- ազգային արդյունաբերողի շահերի պաշտպանում,
- միջպետական և մասնավոր ներդրումների համար բարենպաստ դաշտի ստեղծում: Ներդրողների իրավական պաշտպանությունը կոռումպացված տարրերից, իշխանության հանդեպ արտասահմանյան և տեղացի ներդրողների վստահության վերականգնում, առավել բարեհաճության մթնոլորտի ստեղծում, որի արդյունքում կստեղծվեն աշխատատեղեր,
- պետական իրական հովանավորությամբ գյուղատնտեսության զարգացման աջակցում /ոռոգման ջրի ու պարարտանյութերի անվճար տրամադրում, անտոկոս երկարաժամկետ վարկերի տրամադրում, հողի հարկի դրույքաչափերի իջեցում, հարկային արտոնությունների վերանայում, գյուղմթերքների շուկայի անմիջնորդ վերադարձ գյուղացուն, մշակաբույսերի և գյուղի արտադրանքի ապահովագրում և այլն/,
- սեփականության ցանկացած օրինական ձևի զարգացման նպաստում,
- հարկային կայուն օրինական դաշտի կյանքի կոչում` ապահովելով բոլոր ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց հավասարությունը հարկային դաշտի առջև, օրենսդրական հաճախակի փոփոխությունների բացառում: Պետք է ստեղծել հարկային այնպիսի պայմաններ, որոնք կխթանեն ներդրումները,
- կուսակցությունը կարևորում է վարկային և դրամական գործառնությունների հստակեցումը և նպատակային դրամավարկային տնտեսական հիմնահարցերի կարգավորումը,
- կուսակցությունը կարևոր է համարում բյուջեի և նրա իրացման համաժողովրդական քննարկումը, դրա ընդունման գործընթացի հրապարակայնացումը և բյուջետային մասնահանումների վրա հասարակական վերահսկողության իրականացումը,
- կուսակցությունը կարևորում է մաքսային հսկողության իրականացումը և գործունեության հրապարակայնացման մեխանիզմի մշակումը,
- կուսակցությունը գտնում է, որ պետք նպաստավոր պայմաններ ստեղծել տնտեսության ճյուղային տարբեր ոլորտների խնդիրների լուծման համար,
- պետք է նպաստել տնտեսության նպատակային օգտագործմանը, տարածքային և հետագա զարգացման համար ստեղծել նպաստավոր պայմաններ, ապահովել էներգետիկ անվտանգությունը, ստեղծել էներգետիկ նոր հզորություններ ու էներգիայի նոր այլընտրանքային աղբյուրներ,

- կուսակցությունը նախատեսում է արտաքին տնտեսական կապերի զարգացում և փոխշահավետ տնտեսական համագործակցության իրականացում,
- կուսակցությունը կարևորում է վճարային առևտրային համակարգի կատարելագործումը և դրանում ժամանակակից տեխնոլոգիաների կիրառումը,
- կուսակցությունը գտնում է, որ պետք է նպաստել ֆինանսական դաշտի պարզեցմանը և զարգացնել արտահանվող արտադրանքի ֆինանսական շուկայի հնարավորությունները,
- պետք է խթանել արդյունաբերության այնպիսի ճյուղերի առաջացմանը և զարգացմանը, որոնք հիմնված են ժամանակակից տեխնոլոգիաների վրա և հումքատար չեն: ՀՀ զարգացման հիմնական ուղին բարձր տեխնոլոգիաների և ինովացիոն զարգացման ներդրումն է՝ հաշվի առնելով հայ ժողովրդի բնատուր ինտելեկտուալ բարձր մակարդակը:

4. ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ

ՀՀ հասարակությանն արժանապատիվ կյանք և ապահով ապագա կերտելու համար ՄՀԿ-ն մշակում է ծրագրեր, որոնց առաջնահերթ նպատակն է.

- սոցիալական արդարության հաստատում և սոցիալ-տնտեսական կայունության ապահովում,
- դոտացիոն համակարգի կատարելագործում,
- ընտանիքի կենսամակարդակի բարձրացում,
- անապահով խավերի բժշկական և կրթական մատչելիության խնդիրների լուծում,
- երկրի անվտանգության համար ժողովրդագրական վիճակի բարելավում: Արտագաղթի կասեցում, ներգաղթի կազմակերպում և թրաֆիքինգի դեմ անգիջում պայքարի՝ որպես ժամանակակից ստրկության ձևի, իրականացում,
- երիտասարդ սերնդի բազմակողմանի, ներդաշնակ դաստիարակություն, ավանդականի և նորի ստեղծագործական իմաստավորում, միայնակ մայրերի և երիտասարդ ընտանիքների սոցիալ-տնտեսական վիճակի կտրուկ բարելավում, որով հնարավորություն կընձեռվի երկրում ծնելիության՝ որպես վերարտադրողության ստրատեգիական ռեսուրսի, մակարդակի բարձրացման,
- գիտության խթանում՝ տնտեսության տարբեր ոլորտներում գիտական նվաճումների և գյուտերի շահավետ ներդրմամբ, գիտության և կրթության բնագավառում ընդգրկված մտավորականության, հասարակության դերի և սոցիալական ապահովության խնդիրների արժանապատիվ լուծում, որակավորման բարձրացման և սերնդափոխության ճիշտ քաղաքականության մշակում և ներդրում,

▪ ուսման վարձը պետք է սահմանվի կրթության ինքնարժեքի և ազգաբնակչության տնտեսական վիճակի հաշվառումով: Կուսակցությունը կարևորում է անապահով խավերի կրթական խնդիրների լուծումը՝ արդյունաբերության զարգացումը հստակորեն կապելով կրթության զարգացման հետ: Արտադրությունը պետք է մասնագետների պատրաստման պատվիրատու դառնա և վճարի դրա դիմաց:

Անհրաժեշտ է ստեղծել հատուկ կրթական հիմնադրամներ, որոնք թույլ կտան ընդունակ երեխաներին որակյալ կրթություն ստանալ, ինչպես նաև գիտական և կրթական ծրագրերին զուգահեռ բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում ազգաբնակչությանը մասնագիտական, սոցիալական և մշակութային ծառայություններ մատուցող կենտրոններ հիմնել,

▪ մասնագիտական կրթության կազմակերպման գործում աշխատաշուկայի անընդհատ փոփոխվող պահանջների մշտական հաշվառում, մեծահասակների կրթության և ցկյանս ուսումնառության ոլորտի զարգացման պետական հովանավորություն անդրագոգիկայի սկզբունքներին համապատասխան,

▪ կուսակցությունը գտնում է, որ սպորտը պետք է դիտել որպես պետության ռազմավարական հիմնախնդիր, որպես բնակչության առողջության պահպանման և զինված ուժերի բարձր մարտունակության գրավական: Պետք է նպաստել պետական համալիր քաղաքականության մշակմանն ազգաբնակչության համընդհանուր սպորտային մարզաձևերում ընդգրկմանը, ամենամյա դոտացիաների տրամադրմանը համահայկական սպորտային միջոցառումներին: Հանրապետության մարզերում զանգվածային մարզաձևերը զարգացնելու նպատակով անհրաժեշտ է մշակել ծրագրեր,

▪ Հանրապետության մշակութային ողջ ժառանգությունը պետք է համարել հայ ժողովրդի համընդհանուր սեփականությունը՝ անկախ դրա ստեղծման ժամանակից, վայրից, հեղինակներից, կրոնական և քաղաքական հայացքներից,

▪ կուսակցությունը կարևորում է օրենսդրական դաշտի կատարելագործումը: Պետք է ստեղծել գործուն մեխանիզմներ, որոնք ուղղված կլինեն իրական ժողովրդավարության կայացման գործում խոսքի և տեղեկատվության ազատության դեմ ուղղված ընդվզման կանխմանը:

Ծառացած խնդիրների լուծման հարցում, որպես երրորդ ուժ, ՄՅԿ-ն կարևորում է համագործակցությունն իշխանամետ, ընդիմադիր և պետականամետ ուժերի հետ: Պետք է սատար կանգնել օրենքին ծառայող իշխանություններին, բայց ոչ իշխանամետներին: Պետք է ներկայի և ապագայի համար պատասխանատու լինել ժողովրդի առջև:

5. ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ ԵՎ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ՈՒ ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

ՄՀԿ-ն՝ որպես միասնական, կայուն և հզոր պետականության, երկրի և՛ ներքին պետական կառավարման, և՛ արտաքին քաղաքականության ոլորտի առողջացման ջատագով, աշխարհում հայոց երկրի արժանապատիվ տեղին ցանկանում է հասնել այդ ոլորտների հիմնարար փոփոխություններով, որի համար աշխատանքներ է իրականացնելու՝ նպաստելու հետևյալ ուղղություններին:

5.1. ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

- ազգային պետականության ամրապնդում, կադրային քաղաքականության իրականացում՝ արհեստավարժության հիման վրա,
- պետական ապարատի անհարկի ուռճացման, նրա աշխատավարձերի և ֆինանսական այլ միջոցների անիրատես շռայլման կասեցում,
- անողոք պայքարի իրականացում վարչական մարմինների պաշտոնատար անձանց կաշառակերության, չարաշահումների դեմ, որի արդյունավետ ձևը, ըստ միջազգային փորձի, իրավունքի գերակայության և բոլոր ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց հավասարության ապահովումն է,
- օրենքի առջև բոլոր քաղաքացիների իրական հավասարության արմատավորում,
- պետական և հասարակական, քաղաքական կառույցներում կնոջ դերի բարձրացում և կարևորագույն գործընթացներում նրա համակողմանի ընդգրկում,
- մարդու իրավունքների լիարժեք իրացում, էկոլոգիական ճգնաժամից դուրս գալու ուղղությամբ պետական հոգատարության հստակեցում և ազգաբնակչության բնապահպանական կուլտուրայի դաստիարակում:

5.2. ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ ԵՎ ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

- Տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինները պարտավոր են իրենց գործունեության մեջ ղեկավարվելու ազգաբնակչության շահի գերակայության սկզբունքով: Հստակորեն պետք է գիտակցեն, որ իրենց ողջ գործունեությունը պետք է ուղղված լինի իրավունքի ապահովմանը և գտնվի ժողովրդի ամենօրյա հսկողության ներքո: Պետությունը պարտավոր է անհրաժեշտ պայմաններ ստեղծել, որպեսզի ոչ ոք տեղերում թույլ չտա պաշտոնեական դիրքի չարաշահում,
- ԳՀ-ը, տնտեսապես զարգացած պետություն չլինելու պատճառով, չի կարող ապահովել համայնքների արդյունավետ զարգացումը: Կուսակցությունը ստեղծված պայմաններում նպատակահարմար է գտնում միջհամայնքային սոցիալ-տնտեսական, այդ թվում՝ տեխնիկական սպասարկման արտադրական միավորումների ստեղծումը, որոնք ի գորու կլինեն նպաստելու համայնքների զարգացմանը,

- պետությունը պարտավոր է պետական ապարատի միջոցով մշտական հսկողության տակ պահել տեղական ինքնակառավարման մարմինների զարգացման վիճակը: Հնարավորություն ընձեռի հասարակության լայն խավերին մասնակցելու համայնքների գործունեությանը և տեղ գտած թերությունների վերացմանը: Ապահովել մարզերի ֆինանսատնտեսական, սոցիալ- իրավական զարգացումը:

5.3. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՈԼՈՐՏ

- Իրական ժողովրդավարական և իրավական հասարակության ձևավորումը ՀՀ-ում,
- կառավարման թափանցիկ ու մրցակցային մեխանիզմի ստեղծումը, ընտրական արդար և հասարակության կողմից ընդունելի համակարգի կայացումը,
- քաղաքական ինստիտուտների և քաղաքացիական հասարակության, այդ թվում՝ մրցակցային կուսակցական համակարգի ներդաշնակ կայացումը,
- պետական կառավարման մարմինների արդյունավետ և ռազմավարական գործունեությունը, անզիջում պայքար կոռուպցիայի, պետության ու բնակչության միջոցների փոշիացման և այլ հանցավոր երևույթների դեմ,
- տեղական ինքնակառավարման մարմինների և համատիրությունների զարգացումը գործունեության անկախության երաշխավորմամբ, քաղաքացիների ներգրավման մակարդակի բարձրացմամբ,
- անկախ, անկողմնակալ և արդյունավետ գործող դատական համակարգի գործունեության երաշխավորումը,
- զանգվածային լրատվական միջոցների՝ որպես հանրային իշխանության միջոցի, ազատ զարգացմանն աջակցություն:

5.4. ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏ

- Ժամանակակից սպառազինություններով ապահովված, արդիական զենքով և զինտեխնիկայով համալրված, մարտունակ և մրցունակ զինված ուժերի զարգացումը,
- զինված ուժերում կադրային զինծառայողների ավելացումը, աստիճանաբար անցումը պրոֆեսիոնալ բանակի,
- հասարակության գիտական ներուժի առաջընթաց և շարունակական ներգրավումը զինված ուժերում, պաշտպանության ոլորտի հետագա զարգացումը և սպառազինության արդիականացումը,
- սահմանային պաշտպանության խնդիրներում նոր տեխնոլոգիաների, հատկապես սահմանապահ ռոբոտների, կիրառման հետևողական ընդլայնումը,

- ռազմարդյունաբերական համալիրի շարունակական ընդլայնումը, կատարելագործումը և հզորացումը,
- ռազմական կրթական հաստատությունների ավելացումը, արդիականացումը:

5.5. ԱՆՈՂՋԱՊԱՅՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏ

- Անողջապահական ապահովագրության համակարգի ներդրում, սոցիալական փաթեթների դաշտի ընդլայնում,
- Ոչ վարակիչ հիվանդությունների /սրտանոթային, ուղեղանոթային, հոգեկան, շաքարային դիաբետ և այլն/ կանխարգելման և բուժման ազգային ռազմավարական ծրագրերի մշակում, իրականացում, մասնավորապես՝ ազգային գրանցամատյանի ստեղծում,
- Հիվանդների հաշվառման, ազգային գործելակարգերի /կանխարգելում, ախտորոշում, բուժում, վերականգնում/ մշակում և ներդրում,
- Բժշկական օգնության որակի, գնահատման համակարգի ձևավորում և որոշումների ընդունում,
- Անողջապահության ոլորտում համաշխարհային արդի համակարգի ինտեգրում,
- Կանխարգելիչ բժշկության արդիականացման և ընդլայնման համալիր ռազմավարության մշակում և իրականացում,
- Անհետաձգելի բուժօգնության անվճար տրամադրում, ցանկացած հիվանդ պետք է բուժվի անկախ նրա վճարունակությունից:

5.6. ԲՆԱՊԱՅՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ԲՆԱԿԱՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ՈԼՈՐՏ

- ՀՀ-ում բնապահպանական խնդիրների լուծման ուղղությամբ պետական կոշտ և ռամավարական դիրքորոշումների հստակեցումը,
- պետության բացառիկ սեփականությունը հանդիսացող ընդերքի շահագործումը բացառապես նոր տեխնոլոգիաների ներդրմամբ՝ միաժամանակ խստացնելով պատասխանատվությունն ընդերքի անհարկի ու անխնա օգտագործման, կանաչ տարածքների և անտառածածկույթով վայրերի պահպանման համար,
- հանքարդյունաբերության ոլորտում թափոնների արդյունավետ վերամշակումը և պահպանումը,
- ջրային ռեսուրսների օրըստօրե նվազումը հաշվի առնելով, կուսակցությունը գերակա խնդիր է դիտարկում ջրային ռեսուրսների /վերգետնյա և ստորգետնյա / պահպանումը և ավելացումը, ինչպես նաև ՀՀ անտառածածկույթի վերականգնումը:

5.7. ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏ

- Կուսակցությունը առաջնային է համարում ՀՀ-ում գիտության զարգացման խթանումը, տնտեսության տարբեր ոլորտներում գիտական նվաճումների և գյուտերի շահավետ ներդրումը, մտավորականության դերի բարձրացումը և նրանց սոցիալական ապահովության խնդիրների արժանապատիվ լուծումը,
- գիտության համակարգի արդիականացումը և բյուջետային հատկացումների ավելացումը,
- պետական աջակցության ընդլայնումը երիտասարդ գիտնականներին,
- կրթական հավասար պայմանների ապահովման վերականգնումը և վճարովի կրթական համակարգի հասանելիությունը հասարակության բոլոր խավերի համար,
- մասնագիտական կրթության կազմակերպման գործում աշխատաշուկայի անընդհատ փոփոխվող պահանջների ուղղորդված, պետական մասշտաբով համակարգված հաշվառումը,
- երկարաժամկետ , ցածր տոկոսադրույքներով ուսանողական վարկերի տրամադրումը:

5.8. ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՈԼՈՐՏ

- Նպաստել ազգային ավանդույթների և համամարդկային արժեքների պահպանմանը, մշակութային կոլեկտիվների ստեղծագործական գործունեության համար անհրաժեշտ պայմանների ապահովմանը,
- հասնել աշխարհում հայ մշակութային արժեքների՝ որպես զուտ հայկական, ճանաչմանը և դրանց իրենց նշանակությամբ ծառայացնելը,
- գրանցել աշխարհասփյուռ հայ պատմական, մշակութային հուշարձանները, այդ թվում և արդեն ոչնչացվածները, գտնվելու վայրը և հասնել ոչ միայն տվյալ պետությունում, այլև միջազգային մասշտաբով դրանց անձնագրավորման, պահպանմանն ու վերականգնմանը,
- նպաստել պետական ծրագրերի իրականացմամբ Հանրապետությունում գտնվող այլ ազգերի ու ազգային փոքրամասնությունների մշակութային ու այլ արժեքների պահպանությանը,
- օժանդակել մշակույթի ոլորտում թվայնացված ժամանակակից տեղեկատվական բազայի ստեղծմանը, պատմամշակութային, թանգարանային ու կինո ֆոտո ֆոնո արխիվային ֆոնդի պահպանությանը:

5.9. ՄՊՈՐՏԻ ՈԼՈՐՏ

- Կուսակցությունը սպորտի զարգացումը և մարդկանց ֆիզիկական մակարդակի բարձրացումը դիտում է որպես պետության ռազմավարական հիմնախնդիր,
- մշակել սպորտի զարգացմանը միտված պետական համալիր քաղաքականություն, բարձրացնելով սպորտի պետական ֆինանսավորման ծավալները, ընդունել պետական ծրագրեր, ապահովել առողջ ապրելակերպի համար անհրաժեշտ պայմաններ,
- ընդլայնել մարզադպրոցների ու մարզական ակումբների ցանցը՝ տարանջատելով մասսայական սպորտը պրոֆեսիոնալից,
- վերականգնել ազգային ավանդական մարզաձևերը, մասսայականացնել, օրինակ, ժամանակին ժողովրդի մոտ լայն տարածում ստացած ու սիրված հայկական շաշկիի՝ տամայի, ուսուցումը և համահայկական խաղերում ընդգրկելը:

6. ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՈԼՈՐՏ

- մեր նախնիների՝ արտաքին քաղաքականության ասպարեզում ճկուն, կոմպլիմենտար մոտեցմանը հետևում. մեր ժողովրդի հազարամյակների պատմությունն այդ ճշմարտության ապացույցն է: Այդպես է եղել և՛ Արտաշեսյանների, և՛ Արշակունիների, և՛ Բագրատունիների, և՛ Կիլիկիայում՝ Ռուբինյանների ու Զեթունյանների ժամանակ,
- հայ ժողովուրդը միշտ եղել է ինտերնացիոնալիստ, հարգել և հարգում է այլ ազգերի, ժողովուրդների բարքերը, սովորույթները: ՄՅԿ-ն սատարելու է Հայաստանի Հանրապետությանը՝ անզիջում պայքար մղելու աշխարհի ցանկացած երկրում ՀՀ քաղաքացիների և հայ ժողովրդի զավակների նկատմամբ կրոնական, ազգայնամոլական և սքինհեդական, ինչ ձևով որ այն արտահայտվի՝ ռուսական, վրացական, թուրքական կամ գերմանական, հնարավոր դրսևորումների դեմ,
- նպաստել հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչմանը, ազգի ոտնահարված իրավունքների և հասցված վնասի վերականգնմանը,
- հասնել 1921թ. Մոսկվայի և Ղարսի պայմանագրերի մերժմանը՝ որպես բոլոր ժամանակների միջազգային իրավունքի նորմերի կոպիտ ոտնահարման փաստի,
- Արցախի՝ որպես բանակցային գործընթացի իրավահավասար կողմի, ազատ ինքնորոշման սատարում, Ղարաբաղյան խնդրի խաղաղ կարգավորման և Արցախի Հանրապետության միջազգային ճանաչման աջակցում: Կուսակցությունն անհրաժեշտ է համարում միջազգային կառույցներին Արցախի Հանրապետության ինտեգրման նպաստումը՝ որպես Արցախի ինքնորոշման և անվտանգության գրավական, հակառակ դեպքում ճանաչել Արցախի անկախությունը ՀՀ կողմից,

- նպաստել հարևան երկրների հետ բարիդրացիական հարաբերությունների զարգացմանը,
- Հայաստանը բարիդրացիական հարաբերություններ պետք է հաստատի տարածաշրջանի բոլոր պետությունների հետ, ակտիվորեն համագործակցի ԱՊՀ երկրների հետ՝ ելնելով ռազմավարական շահերից՝ համակովկասյան կայունացման նպատակով սերտորեն համագործակցի Ռուսաստանի և Վրաստանի հետ, փոխշահավետության հիման վրա զարգացնի և խորացնի հավասարակշռված ու գործընկերային հարաբերությունները ԱՄՆ-ի, Չինաստանի, Արաբական աշխարհի, Եվրամիության, Իրանի և աշխարհի մյուս երկրների հետ: Կուսակցությունը կարևորում է համակովկասյան կայունացման նպատակով առանց նախապայմանների համագործակցությունը Թուրքիայի ու Ադրբեջանի հետ: Կուսակցությունը գտնում է, որ տարածաշրջանում կայունության և տնտեսական զարգացման հասնելու Հայաստանի հանրապետության ուղին Եվրամիությանն ինտեգրվելն է, որով կապահովվի ժողովրդավարական միջազգային չափանիշների իրական ներդրումը երկրում: Կուսակցությունը գտնում է, որ Հայաստանի ակտիվ համագործակցությունն ԱՊՀ երկրների հետ բխում է ՀՀ ռազմավարական շահերից,
- ՀՀ հուսալի անվտանգության ապահովման և տարածաշրջանում խաղաղության պահպանման նպատակով շարունակել համագործակցությունն ու հավասարակշռված հարաբերությունների իրականացումը Հավաքական անվտանգության պայմանագրի կազմակերպության /ՀԱՊԿ/ հետ:

ՀՀ ռազմավարական շահերից է բխում նաև հեռանկարային ծրագրերի մշակումը, զինված ուժերի արդիականացման ուղղությամբ ՀԱԴԿ /ՆԱՍՕ/ փոխհամագործակցությունը՝ չհակադրվելով ՌԴ ռազմաքաղաքական շահերին:

ՄՀԿ-ն գտնում է, որ համակովկասյան կայունացման սերտ համագործակցության նպատակով պետք է շարունակել դիտել Ռուսաստանը որպես ավանդական դաշնակից և խորացնել ու զարգացնել փոխշահավետ տնտեսական համագործակցությունը Ռուսաստանի Դաշնության հետ:

Կուսակցությունը կարևորում է հարաբերությունների զարգացումը և խորացումն Իրանի հետ՝ փոխշահավետության հիման վրա, մանավանդ, որ տարածաշրջանային իրավափոխհարաբերություններում գնալով մեծանում է Հայաստան-Իրան գործընկերության դերը:

Սերտ համագործակցության և համակովկասյան կայունացման նպատակով պետք է իրականացնել փոխշահավետ տնտեսական քաղաքականություն Վրաստանի հետ՝ հատկապես տրանսպորտի և էներգետիկայի ոլորտներում: Սակայն կուսակցությունը միանշանակ պաշտպանում է ջավախահայության շահերը և իր ծրագրային ազգապահպան

քաղաքականությունից ելնելով ձեռք է առնելու բոլոր հնարավոր միջոցները, որպեսզի Մերձավոր Աֆյուռքի հայը, այդ թվում և ջավախեցին, պետության մասշտաբով չօտարվի իր հայրենի վայրերից, ընդհակառակն, ավելի խոր արմատներով ամրանա:

7. ՄՅԿ ՄՈՏԵՑՈՒՄՆԵՐԸ ՍՓՅՈՒՌՔՈՒՄ

Ձգտելով հասնել հայրենիքի և աշխարհի բազմաթիվ երկրներում սփռված հայ ժողովրդի՝ Աֆյուռքի միասնությանը, և «Հայեր, միացե՛ք» կարգախոսը դիտելով որպես համազգային խնդիր՝ ՄՅԿ-ն որոշում է.

- ստեղծել սերտ համագործակցություն մեր նախնիների բազմահազարամյա «Սրբազան ծեսերի» երկրում Հայրենիքի և Աֆյուռքի կուսակցությունների, հոգևոր, հասարակական, քաղաքական կազմակերպությունների, գիտության, մշակույթի և զանգվածային լրատվական միջոցների միջև,
- հենվելով վերը նշված սերտ համագործակցության վրա՝ ստեղծել Հայրենիքի և Աֆյուռքի միասնական ազգային գաղափարախոսություն. «Հայ ժողովրդի ուժը իր միասնության մեջ է»,
- որպեսզի հայ ազգի միասնության՝ դարերով հնչած այդ կարգախոսը, վերածվի դարին համապատասխանող գործնական իրականության, անհրաժեշտ է ստեղծել մշտական գործող մեխանիզմ՝ Հայրենիքի և Աֆյուռքի Միասնության խորհուրդ /ՀՍՄԽ/ հասարակական, քաղաքական կազմակերպություն՝ նրանում ընդգրկելով հայ ժողովրդի լավագույն ներկայացուցիչներին՝ մշակելու այդ խորհրդի գործելակերպի կանոնակարգը, քաղաքական, իրավական և սոցիալ-տնտեսական հարցերին առնչվող հիմնախնդիրները,
- հաշվի առնելով հայ ժողովրդի միասնության և համախմբման գործում կրոնական տարբեր աղանդների վնասակար ազդեցությունը՝ ամենուր նպաստել Հայ առաքելական եկեղեցու գործունեությանը, հայ ժողովրդին հոգեհարազատ քրիստոնեության, Սուրբ երրորդության և «Մեկ ազգ, մեկ մշակույթ, մեկ հավատ, թեկուզ կրոնական տարբեր հավատքների առկայության դեպքում» կոչն ընդունել որպես միասնության նշանաբան՝ միավորելով միասնական գաղափարի շուրջը աշխարհասփյուռ բազմակրոն հայությանը,
- Հայրենիք և Աֆյուռք բառերը գրել մեծատառերով,
- քաղաքական, տնտեսական, բարոյական և սոցիալական վերափոխումների հետևանքով առաջացած անարդարության, կաշառակերության, գործազրկության և

այլ բացասական երևույթների արդյունքում տեղ գտած տարեցտարի աճող արտագաղթը կանխելու և հայրենակիցներին Հայաստան վերադարձնելու համար ՄՀԿ-ն իր մտավոր, գիտական, բարոյական, իրավական և տնտեսական ուժի ողջ կարողությամբ ձգտում է իրականացնել պայքար՝ ժողովրդին աղքատության եզրին հասցրած վերոհիշյալ բացասական երևույթների դեմ:

ՄՀԿ ԿԱՐԳԱԽՈՍՆԵՐՆ ԵՆ՝

«ՀԱՅԵՐ, ՄԻԱՑԵՔ»,

«ՃՇՄԱՐԻՏ ՍՈՑԻԱԼ-ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ»,

ՄՀԿ-ի գործունեությունն առաջին հերթին պետք է ուղղված լինի արտագաղթի կասեցմանը, ազգային գաղափարախոսության հրամայականով՝ հայ ազգի համախմբմանը, Հայաստանում հասարակական, քաղաքական, սոցիալ-իրավական, տնտեսական և հոգևոր ներուժի համատեղմանն ու կենսապայմանների բարելավմանը, Հայրենիքի անվտանգության ապահովմանը: